

HANDBOEK ZOÖARCHEOLOGIE – MATERIAAL EN METHODEN I

Maaïke Groot

ACVU-HBS Amsterdam

ISBN: 978-90-8614-1470 (paperback)

161 pagina's

2010

De analyse van dierlijke resten uit archeologische contexten – zoöarcheologie – kan inzicht geven in verschillende thema's zoals voeding, de agrarische economie en de relatie tussen mens en dier. Handboek zoöarcheologie bespreekt de meest algemene methoden zoals die in de Nederlandse zoöarcheologie gebruikt worden. Daarnaast bevat het boek tientallen foto's van verschillende skeletelementen van zoödieren, om mensen zonder toegang tot vergelijkingsmateriaal in staat te stellen om kennis te maken met het zoogdierskelet. Als laatste gaat het boek in op het verschil tussen menselijk en dierlijk bot. De auteur is werkzaam bij de VU-HBS en heeft ruime ervaring met het analyseren van en rapporteren over dierlijk bot uit archeologische opgravingen van de Bronstijd tot de late Middeleeuwen.

Iedereen die gestudeerd heeft kent hem wel, de syllabus, een gekopieerd en simpel gebonden handboek met een samenvatting van alles wat behandeld is of zal worden en welke al voor het einde van de cursus uit elkaar valt. Maaïke Groot heeft met haar *Handboek Zoöarcheologie* een leuke uitbreiding op deze syllabus geschreven. In eerste instantie was het boek bedoeld voor de studenten zoöarcheologie aan de VU, maar uiteindelijk is het een mooi basisboek voor eenieder die geïnteresseerd is in de zoöarcheologie en zoogdierpaleontologie.

Het archeologisch standpunt komt wel in elk hoofdstuk duidelijk naar voren, zo zijn de foto's van botmateriaal uit archeologische context,

soms incompleet, en behandelt de tekst voornamelijk gedomesticeerd rund, paard, varken, schaap, geit en hond. Toch is deze basiskennis ook voor de zoogdierpaleontoloog van belang, om de skeletelementen te kunnen determineren en de belangrijkste kenmerken te zien tussen verschillende diersoorten.

Het boek opent met een duidelijke uitleg van wat zoöarcheologie is en sluit af met leuke extra's zoals een woordenlijst, adressen van archeologische vergelijkingscollecties en zoöarcheologen, en voorbeeldformulieren voor het noteren van het materiaal, eventuele pathologie en de aanwezige skeletelementen.

Het begint bij de basis, de opbouw van het zoogdierskelet, het verschil tussen de elementen en diverse diersoorten. Het verschil met menselijk bot wordt pas aan het einde uiteen gezet. Er wordt, naast een enkele tekening, veel gebruik gemaakt van foto's waarin linker en rechter elementen vaak naast elkaar zijn gelegd en verschillende zijden worden belicht, soms in anatomisch verband. Helaas zijn alle foto's in zwart-wit waardoor sommige details minder goed zichtbaar zijn en we terug zijn bij het syllabusgevoel.

Alle hoofdstukken zijn systematisch opgebouwd, zoals het zoogdierskelet. De samenstelling van het zoogdiergebit wordt uitgelegd, maar dit hoofdstuk vormt geen handleiding voor het determineren van losse kiezen. De leeftijd- en geslachtsbepaling vormen een belangrijk onderdeel voor de zoöarcheoloog, zodat daar wel wat

dieper op wordt ingegaan.

De tafonomie behandelt het archeologisch aspect; de slacht, voedselbereiding en het verzamelen. Algemeen en paleontologisch ook interessant zijn vraat, transport, vertrapping, milieu en chemische processen. Tot slot zijn verzamelen en selectie analyse vooral van toepassing op het onderzoek. Bij pathologie komt natuurlijk eerst het menselijk bewerkt bot aan bod, dit is niet Pleistoceen, maar geeft wel een indruk van de mogelijkheden. Pathologie door ziektes zijn wat algemener toepasbaar, maar voor de zoöarcheoloog belangrijke oorzaken zijn ook pathologie door domesticatie.

Het vastleggen van de zoöarcheologische gegevens is meer van belang voor studenten, maar interessant voor iedereen die een eigen database wil opzetten van zijn verzameling. En degene die daar nog een reconstructie aan wil koppelen van het complete dier op basis van de verzamelde elementen, kan het hoofdstuk over kwantificeren en meten met plezier doorlezen. Voor de werkende archeoloog is daar nog een kort hoofdstuk over archeozoölogie in de praktijk aan toegevoegd: welke situaties kun je tegenkomen en waar moet je aan denken bij de opgraving en vondstverwerking?

Kortom, een goed handboek dat de determinatie van en informatiewinning uit botmateriaal bij de basis pakt en niet zal misstaan in de boekenkast van een bottenverzamelaar.

AUTEUR
NIKE LISCALJET